

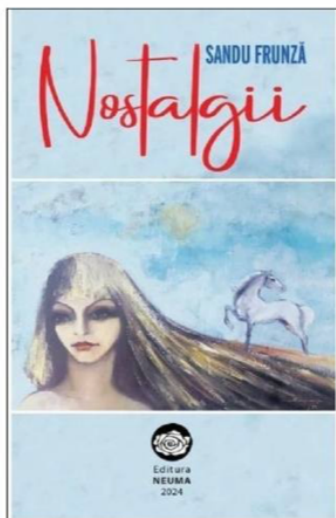
Pășind prin „Nostalgii” unui poet solar

Profesor universitar doctor, doctor habilitat la Universitatea Babeș-Bolyai, Sandu Frunză, cunoscut în mediul universitar și academic mai mult pentru lucrările sale filosofice, apreciat cu Premiul Academiei Române în 2005, ne propune prin poezia pe care o scrie, o călătorie pe cele mai înalte culmi. Acolo unde numai iubirea pură și adevărată, care inundă tot Universul, te face să plutești, să pășești în viață ca și cum ai fi descoperit al nouălea cer. Poetul Sandu Frunză pare să fi descoperit acest paradis atât de invizibil și inaccesibil celor care trăiesc cu un lacăt uriaș ruginit agățat la ușa inimii și fără urmă de cheie pe undeva. Poemele sale par să spună că iubirea e simplă și cristalină ca roua pe flori dimineața. Trebuie doar s-o primești, să-i devii pocal, astfel încât preaplinul inimii să se poată revărsa și către ceilalți.

După studiile pentru cărțile de specialitate scrise în anii din urmă, apariția a trei volume de poeme de dragoste în doi ani de la debut: „Iubirea ca un vis infinit dăruit unei clipe” (Eikon, 2023), „Dulcea mea toamnă” (Neuma, 2024) și „Nostalgii”, volum apărut în colecția „Icar” tot la Editura „Neuma”, este surprinzătoare și benefică, atât autorului cât și cititorului care este purtat prin raiul sufletesc al autorului, copleșit de chemarea iubirii absolute.

Poetul Sandu Frunză „Dansând în amurg”, așa cum și-a intitulat primul ciclu din cele cinci incluse în volumul „Nostalgii”, la care voi face referire, scrie „Cu simplitate/ Cu bucurie/ Cu o anume sfială/ ce amintește/ de toată înțepiciunea lumii// Ca un miracol ce ni se dezvăluie/ doar nouă/ ne atrage în lumea lui”, aidoma corcodușului înflorit din fereastra bucătăriei pe care admirându-l, ne oferă o imagine în oglindă a propriei personalități, ca simbol al iubirii și al tinereții spirituale de care pare atins, chiar „îmbolnăvit” iremediabil. (*Miracolul Corcodușului*, (p.8)

Trei volume de poezie având ca temă centrală iubirea, conturează profilul unui autor aparținând neoromantismului, după cum remarcă pe coperta a patra poetul Adrian Popescu: „Scrie versuri cu un entuziasm neașteptat, alternând visul neo-romantic cu iubirea pasională, totală”.

Scrie cu duioșie, cu gingășie, cu sufletul larg deschis, fără rezerve, fără teama de a fi judecat, cu ferma convingere că lumea este la fel de deschisă precum el. Un suflet rar într-o lume ermetică. Un poet aproape singular în literatura noastră, la porțile căreia a bătut cu modestie, dar încrezător, după cum a mărturisit cu o doză de mândrie pe pagina de socializare Facebook: „Deși am mai publicat anterior, debutul meu cu versuri într-o revistă a scriitorilor a avut loc în Revista Neuma.”

Poet solar, așa cum am putut să-l clasific citindu-i și volumul de debut, prof. Sandu Frunză declară încă de la începutul cărții că-și dorește să fie călăuzit de iubire „la-mă iubire (...) du-mă până în brațele iubitei”. (p.7) Imaginea iubitei este mai curând un pretext pentru a ne ademeni în văile paradisiace ale iubirii de care nu pare să fie străin. Exaltarea cu care scrie, din care nu lipsesc sinceritatea, deschiderea, naturalețea, normalitatea până la urmă, este cuceritoare.

Un trubadur întârziat al literaturii, dar sosit cu un elan dezarmant, cu un suflu molipsitor, care te face să mai crezi în iubire și minunile ei. „Cuprinde-mă”, „ia-mă”, „lasă-mă să mă nasc”, „te-am așteptat”, sunt versuri adresative scrise ca și cum hârtia ar purta în albul ei chipul iubitei cu care are un dialog simplu și convingător. Splendidă este declarația din poemul „Rai și iad” (p.27), pe care îl voi oferi aproape integral, pentru a sublinia frumusețea stării de grație cu care scrie, oferind totodată și

o definiție a nefericirii când ajungem în incapacitatea de a simți: „ai fost creată din coasta mea/ Ceea ce poate să însemne/ un paradis sau un infern// Dar încă de la început/ De când raiul și iadul sunt în mine/ Te știu aici// Infernul este neputința de a simți/ Iubirea celei de lângă tine.”

Poate fi moartea seducătoare? Iată o temă nouă față de volumele anterioare de poezie, pe care ne-o propune spre reflecție, filosoful Sandu Frunză, în cel de-al doilea ciclu de poeme intitulat chiar așa „Seducătoarea”. Tot acest grupaj sugerează sau conține cuvântul „moarte”. Să fie obsesie? Înțelegere? Acceptare? Să vedem ce spun versurile. „Moartea/ este o apă/ ce se scurge/ În mine/ În tine /Și în celălalt” – vizionară imagine! „Moartea este/ mereu veselă/ Ca un copil/ mergând la scăldat” – o imagine cu adevărat seducătoare. (p.41) „Moartea și viața/ îmbrățișându-se în cuvinte/ Un vis în care/ se consumă iubirea secretă/ ce ține în echilibru lumea”. (p. 43) „Moartea (...) Pare să-și fi trăit/ viața doar prin tine/ de parcă nu ar fi iubit/ până acum decât viața ta/ Voi rămâne în tine moarte/ ca într-o mare iubire/ Nimic nu a fost mai mare/ decât discreția ta în existența mea”. (p.49)

Vedem așadar că moartea le conține pe toate. A vorbi despre moarte cu atâta seninătate înseamnă că nu ți-e frică de ea. Această atitudine evidențiază o persoană echilibrată care știe că moartea merge mână în mână cu viața din prima clipă a venirii pe pământ și ne conduce până în ultima clipă. „Carpe diem” pare să ne spună poetul. Clipă care odată trăită, nu se uită ușor, ci rămâne întipărită în colțoarele sufletului. Acolo unde, odată cu trecerea timpului, când ți se face dor, poți pătrunde, pentru a-ți lua doza de „nostalgii”. Așa cum cel de-al treilea ciclu de poeme, sugerează încă din titlu „Amintiri din Paradis” – locul copilăriei, al adolescenței, al dorului de tot și toate care-au înnobilit odată sufletul de copil. Schițe de jurnal lirice în care sunt evocate locuri, persoane dragi, obiceiuri de pe vremea când era „o lacrimă de bucurie”, amintindu-ne că nu vom trăi „nici una dintre clipele de acum/ a doua oară/ că totul zboară, că totul curge/ doar amintirea rămâne/ cu puterea neuitării/ pe care la viață o aduce.” (p.67) Dacă în timpuri îndepărtate nostalgia →

MIHAELA AIONESEI

PĂȘIND PRIN „NOSTALGIILE...”

→ era considerată o boală, astăzi este văzută mai mult ca o emoție pozitivă, o experiență regeneratoare, care iată, ca și în cazul acesta, produce arta de a scrie frumos. De a ne îndemna să vedem partea plină a paharului bucurându-ne de darurile cerești primite în fiecare etapă a vieții noastre. Trecutul devine astfel „grădina paradisului” din care ne tragem seva: „E vremea să renaștem/ grădina paradisului/ în infinitul dinăuntru nostru/ Să ne bucurăm de surâsul rodiilor/ Și de dulceața binelui/ din fântânile pline de miere/ pe care le îngrijim în noi și între noi// E vremea reîntoarcerii/ umanității noastre/ ca un dar către fiecare/ dintre ființele deschise spre a o primi”.(p.65)

Al patrulea grupaj „Urme pe cer” este o duioasă evocare a unor personalități sau oameni apropiați despre care scrie cu pana înmuiată în suflet. Remarcabil e poemul „Însoțindu-l pe poet în urcușul său”, o întâl-

nire cu sinele, cel care l-a înnobilit cu starea de grație, nimeni altul decât poetul. „În războiul cu mine însumi/ Cuvintele m-au invadat fără număr/ Au învins cu duhul lor însângerați/ cu fiorul lor albastru/ Atunci trecutul m-a ajuns din urmă/ m-a bătut prietenește pe umăr/ și m-a redat vieții mele/ de orice traumă eliberat/ în freamătul poeziei înveșmântat”.(p.79) Întâlnire providențială care l-a dus „În lanurile de lumină” ale cuvintelor, acolo unde cu măiestrie migălește poeme spre încântarea lumii și a sinelui. În acest ultim grupaj, găsim amintiri memorabile cu „fericirea numită mama”, cu tata, sora, fratele mai mare, și nu în ultimul rând, cu Tatăl ceresc. O călătorie emoționantă prin cotloanele minții care încearcă să măsoare timpul cu bătăile inimii provocând o conștientă ardere de sine întru nașterea poeziei: „Mă întorc acasă o lumânare sub nuc/ Cu arderea mea să-ți aduc/ Drumul crucii de jos în sus/ Tu ești ieslea în care se naște Isus.”(p.111)

Un plus de valoare artistică îi dă cărții și cele zece ilustrații color inserate între poeme și ilustrația copertei aparținând pictorului de la Rodna, Florea Gușă. Un omagiu care nu poate fi trecut cu vederea și care spune multe despre omul Sandu Frunză.

„O lacrimă de bucurie” într-o lume prăfuită, poetul Sandu Frunză reușește și prin acest volum de poeme să deschidă o poartă, o cale spre lumina din sufletele fiecăruia. Acolo unde, la adăpostul nopții, un poet nevăzut își savurează din când în când nostalgiile, mai ales în toamna vieții când simțim fiecare frunză cum se desprinde din noi. Într-un interviu de la Radio Cluj în primăvara anului 2024, dezvăluia publicului că și-a dorit să fie pe rând: teolog, geolog, scriitor, dar îndrumat de prof. Ioan Plăian s-a îndreptat către filologie, și bine a făcut, căci astăzi îl regăsim desăvârșindu-se în toate cele patru ipostaze care se întrepătrund, se contopesc, născând din frământarea lor – Poetul.

Vatra veche ¹

Români din toate țările, uniți-vă!

Lunar de cultură * Serie veche nouă* Anul XVII, nr. 1 (193) ianuarie 2025*ISSN 2066-0952

VATRA, Foaie ilustrată pentru familie (1894) • Fondatori I. Slavici, I. L. Caragiale, G. Coșbuc
VATRA, 1971 • Redactor-șef fondator Romulus Guga • VATRA VECHE, 2009, Redactor-șef Nicolae Băciut

Adrian Chira, Marină I

SUFLETUL MEU

Stau și-mi privesc sufletul,
Cum se zbate în salonul alb,
Ca un fluture în întuneric,
Căutând o lumină.

Suflete al meu, suflete al meu,
Pe cine cauți?
Aici luminile nu au flacără,
Nu-ți poți arde aripile,
Nu-ți pot încălzi
Sufletul...

Dar, nu-i așa, suflete al meu,
Poate că ai și tu un suflet al
tău?

Și încă îl mai cauți!?
NICOLAE BĂCIUȚ

AVANGARDA, CU IONUȚ VULPESCU. INVITAT: RADU BOROIANU

Pășind prin „Nostalgiiile” unui poet solar

Profesor universitar doctor, doctor habilitat la Universitatea Babeș-Bolyai, Sandu Frunză, cunoscut în mediul universitar și academic mai mult pentru lucrările sale filosofice, apreciat cu Premiul Academiei Române în anul 2005, ne propune prin poezia pe care o scrie, o călătorie pe cele mai înalte culmi. Acolo unde numai iubirea pură și adevărată, care inundă tot Universul, te face să plutești, să pășești în viață ca și cum ai fi descoperit al nouălea cer. Poetul Sandu Frunză pare să fi descoperit acest paradis atât de invizibil și inaccesibil celor care trăiesc cu un lacăt uriaș ruginit agățat la ușa inimii și fără urmă de cheie pe undeva. Poemele sale par să spună că iubirea e simplă și cristalină ca roua pe flori dimineța. Trebuie doar să o primești, să-i devii pocal, astfel încât preaplinul inimii să se poată revărsa și către ceilalți.

După studiile pentru cărțile de specialitate scrise în anii din urmă, apariția a trei volume de poeme de dragoste în doi ani de la debut: „Iubirea ca un vis infinit dăruit unei clipe” (Eikon, 2023), „Dulcea mea toamnă” (Neuma, 2024) și „Nostalgii”, volum apărut în colecția „Icar” tot la Editura „Neuma”, este surprinzătoare și benefică, atât autorului cât și cititorului care este purtat prin raiul sufletesc al autorului, copleșit de chemarea iubirii absolute.

Poetul Sandu Frunză „Dansând în amurg”, așa cum și-a intitulat primul ciclu din cele cinci incluse în volumul „Nostalgii”, la care voi face referire, scrie „Cu simplitate/ Cu bucurie/ Cu o anume sfială/ ce amintește/ de toată înțepeciunea lumii// Ca un miracol ce ni se dezvăluie/ doar nouă/ ne atrage în lumea lui”, așezându-l înflorit din fereastra bucătăriei pe care admirându-l, ne oferă o imagine în oglindă a propriei personalități, ca simbol al iubirii și al tinereții spirituale de care pare atins, chiar „îmbolnăvit” iremediabil. („Miracolul Corcodușului”.(p.8)

Trei volume de poezie având ca temă centrală iubirea, conturează profilul unui autor aparținând neoromantismului, după cum remarcă pe coperta a patra poetul Adrian Popescu: „Scrie versuri cu un entuziasm neașteptat, alternând visul neo-romantic cu iubirea pasională, totală”. Scrie cu duioșie, cu gingășie, cu sufletul larg deschis, fără rezerve, fără teama de a fi judecat, cu ferma convingere că lumea este la fel de deschisă precum el. Un suflet rar într-o lume ermetică. Un poet aproape singular în literatura noastră, la porțile căreia a bătut cu modestie, dar

încezător, după cum a mărturisit cu o doză de mândrie pe pagina de socializare Facebook: „Deși am mai publicat anterior, debutul meu cu versuri într-o revistă a scriitorilor a avut loc în Revista Neuma.”

Poet solar, așa cum am putut să-l clasific citindu-i și volumul de debut, prof. Sandu Frunză declară încă de la începutul cărții că-și dorește să fie călăuzit de iubire „Ia-mă iubire (...) du-mă până în brațele iubitei”.(p.7) Imaginea iubitei este mai curând un pretext pentru a ne ademeni în văile paradisiace ale iubirii de care nu pare să fie străin. Exaltarea cu care scrie, din care nu lipsesc sinceritatea, deschiderea, naturalețea, normalitatea până la urmă, este cuceritoare.

Un trubadur întârziat al literaturii, dar sosit cu un elan dezarmant, cu un suflu molipsitor, care te face să mai crezi în iubire și minunile ei. „Cuprinde-mă”, „ia-mă”, „lasă-mă să mă nasc”, „te-am așteptat”, sunt versuri adresative scrise ca și cum hârtia ar purta în albul ei chipul iubitei cu care are un dialog simplu și convingător. Splendidă este declarația din poemul „Rai și iad” (p.27) , pe care îl voi oferi aproape integral, pentru a sublinia frumusețea stării de grație cu care scrie, oferind totodată și o definiție a nefericirii când ajungem în incapacitatea de a simți: „ai fost creată din coasta mea/ Ceea ce poate să însemne/ un paradis sau un infern// Dar încă de la început/ De când raiul și iadul sunt în mine/ Te știu aici// Infernul este neputința de a simți/ Iubirea celei de lângă tine.”

Poate fi moartea seducătoare? Iată o temă nouă față de volumele anterioare de poezie, pe care ne-o propune spre reflecție, filosoful Sandu Frunză, în cel de-al doilea ciclu de poeme intitulat chiar așa „Seducătoarea”. Tot acest grupaj sugerează sau conține cuvântul „moarte”. Să fie obsesie? Înțelegere? Acceptare? Să vedem ce spun versurile. „Moartea/ este o apă/ ce se scurge/ În mine/ În tine Și în celălalt” – vizionară imagine! „Moartea este/ mereu veselă/ Ca un copil/ mergând la scăldat” – o imagine cu adevărat seducătoare. (p.41) „Moartea și viața/ îmbrățișându-se în cuvinte/ Un vis în care/ se consumă iubirea secretă/ ce ține în echilibru lumea”. (p.43) „Moartea (...)/ Pare să-și fi trăit/ viața doar prin tine/ de parcă nu ar fi iubit/ până acum decât viața ta/ Voi rămâne în tine moarte/ ca într-o mare iubire/ Nimic nu a fost mai mare/ decât discreția ta în existența mea”. (p.49

Vedem așadar că moartea le conține pe toate. A vorbi despre moarte cu atâta seninătate înseamnă că nu ți-e frică de ea. Această atitudine evidențiază o persoană echilibrată care știe că moartea merge mână în mână cu viața din prima clipă a venirii pe pământ și ne conduce până în ultima clipă. „Carpe diem” pare să ne

spună poetul. Clipă care odată trăită, nu se uită ușor, ci rămâne întipărită în colțloanele sufletului. Acolo unde, odată cu trecerea timpului, când ți se face dor, poți pătrunde, pentru a-ți lua doza de „nostalgii”. Așa cum cel de-al treilea ciclu de poeme, sugerează încă din titlu „Amintiri din Paradis” – locul copilăriei, al adolescenței, al dorului de tot și toate care-au înnobilit odată sufletul de copil. Schițe de jurnal lirice în care sunt evocate locuri, persoane dragi, obiceiuri de pe vremea când era „o lacrimă de bucurie”, amintindu-ne că nu vom trăi „nici una dintre clipele de acum/ a doua oară/ că totul zboară, că totul curge/ doar amintirea rămâne/ cu puterea neuitării/ pe care la viață o aduce.” (p.67)

Dacă în timpuri îndepărtate nostalgia era considerată o boală, astăzi este văzută mai mult ca o emoție pozitivă, o experiență regeneratoare, care iată, ca și în cazul acesta, produce arta de a scrie frumos. De a ne îndemna să vedem partea plină a paharului bucurându-ne de darurile cerești primite în fiecare etapă a vieții noastre. Trecutul devine astfel „grădina paradisului” din care ne tragem seva: „E vremea să renaștem/ grădina paradisului/ în infinitul dinăuntrul nostru/ Să ne bucurăm de surâsul rodiilor/ Și de dulceața binelui/ din fântânile pline de miere/ pe care le îngrijim în noi și între noi// E vremea reîntoarcerii/ umanității noastre/ ca un dar către fiecare/ dintre ființele deschise spre a o primi”.(p.65)

Al patrulea grupaj „Urme pe cer” este o duioasă evocare a unor personalități sau oameni apropiați despre care scrie cu pana înmuiată în suflet. Remarcabil este poemul „Însoțindu-l pe poet în urcușul său”, o întâlnire cu sinele, cel care l-a înnobilit cu starea de grație, nimeni altul decât poetul. „În războiul cu mine însumi/ Cuvintele m-au invadat fără număr/ Au învins cu duhul lor însângerat/ cu fiorul lor albastru/ Atunci trecutul m-a ajuns din urmă/ m-a bătut prietenește pe umăr/ și m-a redat vieții mele/ de orice traumă eliberat/ în freamătul poeziei înveșmântat”.(p.79) Întâlnire providențială care l-a dus „În lanurile de lumină” ale cuvintelor, acolo unde cu măiestrie migălește poeme spre încântarea lumii și a sinelui. În acest ultim grupaj, găsim amintiri memorabile cu „fericirea numită mama”, cu tata, sora, fratele mai mare, și nu în ultimul rând, cu Tatăl ceresc. O călătorie emoționantă prin colțloanele minții care încearcă să măsoare timpul cu bătăile inimii provocând o conștientă ardere de sine într-o naștere a poeziei: „Mă întorc acasă o lumânare sub nuc/ Cu arderea mea să-ți aduc/ Drumul crucii de jos în sus/ Tu ești ieslea în care se naște Isus.”(p.111)

Un plus de valoare artistică îi dă cărții și cele zece ilustrații color inserate între poeme și ilustrația copertii aparținând pictorului de la Rodna, Florea Gușă. Un omagiu care nu poate fi trecut cu vederea și care spune multe despre omul Sandu Frunză.

„O lacrimă de bucurie” într-o lume prăfuită, poetul Sandu Frunză reușește și prin acest volum de poeme să deschidă o poartă, o cale spre lumina din sufletele fiecăruia. Acolo unde, la adăpostul nopții, un poet nevăzut își savurează din când în când nostalgiile, mai ales în toamna vieții când simțim fiecare frunză cum se desprinde din noi. Într-un interviu oferit la Radio Cluj în primăvara anului 2024, dezvăluia publicului că și-a dorit să fie pe rând: teolog, geolog, scriitor, dar îndrumat de prof. Ioan Plăian s-a îndreptat către filologie, și bine a făcut, căci astăzi îl regăsim desăvârșindu-se în toate cele patru ipostaze care se întrepătrund, se contopesc, născând din frământarea lor – Poetul.

Mihaela Aionesei, Târgu Secuiesc